

- 6 In geen deel van De Jongs grote werk is beter bewezen dat zijn exposé in het verlengde ligt van de boulevard- en sensatiepers, in sommige opzichten zelfs op de sensatiepers preludeert. De ongeveer veertig pagina's die hij wijdt aan het uitpluizen van de escapades van Van 't Sant in dienst van het toenmalige staatshoofd, mogen dan interessante lectuur zijn, zij zijn grotendeels overbodig voor de wel nodige historische conclusies, die in het boek van De Jong niet getrokken worden.'

Over zijn paragraaf-Van 't Sant oordeelde Rogier:

- 6 'Hij doseert zijn onthullingen en is de regisseur van zijn eigen publiek succes als geschiedschrijver. Voor zo'n timing kan men een zekere journalistieke bewondering hebben, maar met wetenschapsbeoefening heeft dat niets te maken. Het gedetailleerd bespreken van de escapades van prins Hendrik was dan ook absoluut niet relevant voor het tekenen van de rol die Van 't Sant in Londen aan het Nederlandse hof is gaan spelen. Maar er is meer aan de hand met deze geschiedkundige zijpsprong van De Jong. Hij gaat zo uitvoerig in op de hofgeheimen en de rol die de Haagse hoofdcommissaris van politie, Van 't Sant, daarin heeft vervuld, om aan te tonen dat de keuze door koningin Wilhelmina van Van 't Sant als haar persoonlijke vertrouweling in Londen juist en verantwoord is geweest, omdat zij wist dat de geruchten van omkoperij, falsificatie en chantage die in brede kring in Nederland, ook in de pers, geuit waren ten aanzien van deze politiemans, onjuist waren.

Het is nodig om hier een paar feiten en gebeurtenissen nuchter op een rijtje te zetten en daaruit eenvoudige conclusies te trekken.

De versie die De Jong als de meest waarschijnlijke voorstelt van wat Van 't Sant in werkelijkheid heeft gedaan in de jaren twintig en dertig, steunt vrijwel uitsluitend op het mondelinge relaas dat Van 't Sant in 1956 tegenover De Jong heeft opgehangen. De Jong erkent zelf dat hiermee niet alle vraagpunten zijn opgelost, maar hij waagt het toch te varen op het kompas van de beschuldigde zelf, omdat dit relaas antwoord geeft op de vraag waarop een ieder stuit die zich in de geschiedenis van Nederland in de Tweede Wereldoorlog verdiept: hoe kwam het dat Van 't Sant, die al in '41 in verzetskringen in bezet gebied beschouwd werd als de grote verrader in Londen, in bijzondere mate het vertrouwen genoot van koningin Wilhelmina? Dat betekent dus dat de historicus De Jong tegen vele schriftelijke en mondelinge getuigenissen over Van 't Sant in, kiest voor mondelinge verdediging van de aangeklaagde die geen bewijsstukken kan overleggen, en hij doet dat omdat deze versie overeenkomt met het vertrouwen dat de koningin in Van 't Sant had. Hij heeft het overigens ook niet kunnen opbrengen de koningin zelf te vragen om bevestiging van Van 't Sants verhaal. Een zonderling staaltje van goedgelovigheid en onwetenschappelijkheid, dat alleen verklaard kan worden uit het blijkbaar blinde geloof van deze historicus in de integriteit, de wijsheid en de mensenkennis van